

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 249/2013-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Š. L., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Ch., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných p r i eť a h o v .

3. Š. L. finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý u h r a d iť Š. L. t r o v y k o n a n i a v s u m e 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Ch., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 249/2013-11 z 11. júna 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Š. L. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných p r i eť a h o v podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 29/13 doručeným ústavnému súdu 23. júla 2013, v ktorom ku skutkovej a právnej zložitosti sporu uviedol:

„... spor je po právnej aj faktickej stránke mimoriadne zložitý. Vo veci bolo nariadené trikrát znalecké dokazovanie, bolo rozhodované o niekoľkých návrhoch na nariadenie predbežného opatrenia, bolo rozhodované o zmene účastníkov, o zmene

žalobného návrhu, o námietke zaujatosti, o oprave zápisnice z pojednávania a podobne. Spis bol z dôvodu uplatnených opravných prostriedkov niekoľkokrát predložený na rozhodnutie krajskému súdu a jedenkrát na rozhodnutie o dovolaní Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Okrem týchto objektívnych skutočností k dĺžke konania prispeli svojim správaním aj samotní účastníci konania, ktorí nespočetnekrát žiadali o odročenie pojednávania pre svoj zlý zdravotný stav, pre zmenu právneho zastúpenia, neskoro oznámili návrh na výsluch svedkov, znalcov a podobne.

Aj napriek doterajšej dĺžke konania, ktorá trvá cca 10 rokov, som toho názoru, že súd vo veci postupoval bez väčších prietáhov, a preto hodnotím sťažnosť ako nedôvodnú.“

Súčasťou vyjadrenia bola chronológia procesných úkonov okresného súdu, z ktorej okrem iného vyplýva:

«Konanie, predmetom ktorého je vyslovenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka, sa na tunajšom súde začalo dňa 23. 9. 2003. Sťažovateľ vystupuje v tomto konaní na procesnej strane žalovaných.

Vec bola zapísaná do oddelenia 15C a pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. S.

Súd už 7. 10. 2003 začal s prípravou pojednávania, vyžiadal si potrebné listinné dôkazy z katastrálneho úradu a dňa 11. 11. 2003 vyzval žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 21. 11. 2003 žalobca doručil súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Uznesením č. k. 15 C/111/03-22 zo dňa 20. 12. 2003 súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal disponovať žalovaným so spornou nehnuteľnosťou.

Dňa 13. 1. 2004 podali žalovaní proti tomuto uzneseniu odvolanie.

Dňa 12. 2. 2004 bol spis s opravným prostriedkom predložený Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 14 Co/52/04-52 zo dňa 31. 3. 2004 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Uznesením č. k. 15 C/111/03-58 súd opätovne rozhodol o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a to tak, že návrh zamietol.

Dňa 17. 1. 2005 súd vytýčil vo veci termín pojednávania na 3. 5. 2005. Dňa 29. 4. 2005 právna zástupkyňa žalobcu doručila súdu písomné ospravedlnenie a zároveň žiadosť o preloženie termínu pojednávania. Súd toto pojednávanie odročil na 29. 6. 2005.

Dňa 29. 6. 2005 právna zástupkyňa žalobcu telefonicky ospravedlnila neprítomnosť žalobcu na pojednávaní z dôvodu jeho práceneschopnosti. Pojednávanie sa neuskutočnilo, bolo odročené na 25. 10. 2005.

Dňa 21. 10. 2005 žalobca písomne oznámil súdu, že vypovedal plnú moc svojej právnej zástupkyňi JUDr. B. a novú plnú moc udelil JUDr. J. Z. JUDr. J. Z. dňa 21. 10. 2005 požiadala súd o preročenie termínu pojednávania za účelom naštudovania spisu a prípravy na pojednávanie. Súd žiadosti právnej zástupkyne žalobcov vyhovel a preročil pojednávanie na 31. 1. 2006.

Dňa 25. 11. 2005 právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu návrh na zámenu účastníka konania a o zmenu žalobného návrhu.

Uznesením č. k. 15 C/111/03-83 zo dňa 23. 11. 2005 súd pripustil, aby z konania vystúpil žalobca Ing. G. L. a na jeho miesto vstúpil N. L.

Dňa 2. 11. 2005 žalobca doručil súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 15. 12. 2005 žalovaní doručili súdu odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým súd pripustil zámenu účastníkov na strane žalobcov.

Dňa 5. 1. 2006 bol spis predložený na rozhodnutie krajskému súdu.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co/7/2006-119 zo dňa 6. 2. 2006 odvolanie odmietol.

Uznesením č. k. 15 C/111/03-135 zo dňa 6. 3. 2006 súd pripustil zmenu žalobného návrhu. Proti tomuto uzneseniu podali dňa 23. 3. 2006 odvolanie žalovaní. Spis bol predložený na rozhodnutie krajskému súdu dňa 6. 4. 2006. Krajský súd uznesením č. k. 1 Co/156/2006-153 zo dňa 30. 6. 2006 odvolacie konanie zastavil.

Dňa 21. 8. 2006 súd vytýčil termín pojednávania vo veci na 10. 10. 2006. Dňa 5. 10. 2006 právny zástupca žalovaných požiadal súd o odročenie pojednávania z dôvodu akútneho zhoršenia zdravotného stavu žalovanej v 1. rade. Súd žiadosti vyhovel a pojednávanie odročil na 5. 12. 2006.

Dňa 29. 11. 2006 právny zástupca žalovaných opätovne požiadal súd o odročenie pojednávania a to z dôvodu zlého zdravotného stavu žalovanej v 1. rade a taktiež z dôvodu

dočasnej pracovnej neschopnosti aj žalovaného v 2. rade. Súd pojednávanie preručil na 19. 12. 2006.

Dňa 19. 12. 2006 sa na pojednávanie nedostavili žalovaní z dôvodu práceneschopnosti a zároveň oznámili, že žiadajú odročiť pojednávanie o dobu 1 mesiacov.

Ďalší termín pojednávania súd určil na 27. 2. 2007.

Na žiadosť právnej zástupkyne žalobcu o zmenu termínu pojednávania, nakoľko dňa 27. 2. 2007 bude v Kanade, súd zmenil termín pojednávania na 6. 2. 2007.

Na žiadosť právneho zástupcu žalovaných o odročenie tohto pojednávania z dôvodu pretrvávajúceho zlého zdravotného stavu žalovaných súd odročil pojednávania na 20. 2. 2007.

Dňa 16. 2. 2007 právny zástupca žalovaných požiadal súd o odročenie súdneho pojednávania nakoľko dňa 20. 2. 2007 má predvolanie na súdne pojednávanie na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši.

Dňa 20. 2. 2007 súd neakceptoval ospravedlnenie právneho zástupcu žalovaných a pokračoval v konaní výsluchom žalobcu. Pojednávanie odročil na 13. 3. 2007 za účelom doplnenia dokazovania. Dňa 23. 2. 2007 súd v mieste bydliska vypočul žalovanú v 1. rade a žalovaného v 2. rade, keďže sa dlhodobo súdnych pojednávani z dôvodu zlého zdravotného stavu nemohli zúčastniť.

Na pojednávani dňa 13. 3. 2007 súd prejednal vec a pojednávanie odročil na 25. 4. 2007 za účelom doplnenia dokazovania.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-193 zo dňa 30. 4. 2007 súd nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou MUDr. E. K. z odboru Zdravotníctvo a farmácia.

Dňa 11. 5. 2007 právny zástupca žalovaných doručil súdu návrh na vylúčenie sudkyne z prejednávania veci. S týmto návrhom doručil súdu aj rovnopis žaloby o náhradu škody voči sudkyňi JUDr. I. S.

Dňa 16. 5. 2007 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti.

Krajský súd uznesením č. k 3 NcC/29/2007-213 zo dňa 22. 5. 2007 rozhodol, že sudkyňa JUDr. S. nie je vylúčená z rozhodovania tejto veci.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-221 zo dňa 2. 8. 2007 súd predĺžil znalkyni lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 90 dní odo dna doručenia tohto uznesenia

a následne uznesením č. k. 15 C/111/2003-228 zo dňa 14. 11. 2007 predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 15. 12. 2007. Znalčka doručila znalecký posudok až 29. 4. 2008.

Dňa 10. 4. 2008 žalobcovia podali na súd návrh na nariadenie ďalšieho predbežného opatrenia.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-280 zo dňa 16. 5. 2008 súd čiastočne návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovel, čiastočne návrh zamietol.

Dňa 15. 5. 2008 súd nariadil termín pojednávania vo veci na 30. 9. 2008.

Dňa 9. 6. 2008 žalovaní doručili súdu odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým súd nariadil predbežné opatrenie. Dňa 19. 6. 2008 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/162/2008-294 zo dňa 18. 7. 2008 vrátil vec súdu prvého stupňa. Uznesením č. k. 15 C/111/2003-298 zo dňa 4. 9. 2008 súd opravil úvodnú časť uznesenia č. k. 15 C/111/2003-280.

Dňa 4. 9. 2008 súd zrušil termín pojednávania, ktorý bol určený na 30. 9. 2008 z dôvodu nutnosti predloženia spisu krajskému súdu za účelom rozhodnutia o odvolaní. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co/314/2008-306 zo dňa 17. 10. 2008 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým bolo v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia vyhovené. V ostatnej časti odvolanie žalovanej odmietol.

Dňa 18. 11. 2008 súd vytýčil ďalší termín pojednávania na 3. 2. 2009. Toto pojednávanie sa neuskutočnilo, účastníci boli upovedomení o odročení z dôvodu ich návrhov na nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-318 zo dňa 13. 2. 2009 súd nariadil ďalšie znalecké dokazovanie znalcom MUDr. P. Dž. Znalec doručil znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného dna 13. 5. 2009.

Ďalší termín pojednávania súd nariadil na 8. 9. 2009.

Dňa 28. 7. 2009 súd zistil, že žalovaný v 2. rade – Š. L. dňa 30. 3. 2009 zomrel a že dedičské konanie sa vedie pod sp.zn. 24 D/248/2009. Súd následne zisťoval okruh dedičov po zomrelom žalovanom v 2. rade. Dňa 4. 9. 2009 právny zástupca žalovaných doručil súdu žiadosť o odročenie pojednávania vytýčeného na deň 8. 9. 2009 a to z dôvodu zlého zdravotného stavu žalovanej v 1. rade. Pojednávanie bolo odročené na 30. 9. 2009. Ani toto

pojednávane sa z dôvodu zlého zdravotného stavu žalovanej neuskutočnilo a ďalší termín pojednávania bol určený na 3. 11. 2009.

Ďalší termín pojednávania bol určený na 13. 1. 2010. Na tomto pojednávani aj napriek neprítomnosti účastníkov konania súd vypočul súdneho znalca MUDr. P. Dž. Vyhlásil dokazovanie za skončené a vo veci rozhodol. Proti rozsudku č. k. 15 C/111/2003-431 zo dňa 13. 1. 2010 podali odvolanie žalovaní.

Spis bol dňa 6. 5. 2010 predložený s opravným prostriedkom Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd uznesením č. k. 1 Co/132/2010-563 zo dňa 2. 6. 2011 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 30. 6. 2011 zomrela žalovaná v 1. rade. Súd zisťoval okruh pravdepodobných dedičov.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-590 zo dňa 26. 8. 2011 súd rozhodol o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a to tak, že mu vyhovel. Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie žalovaní. Spis bol dňa 23. 9. 2011 predložený Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd uznesením č. k. 2 Co/278/2011-603 zo dňa 7. 10. 2011 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa.

Ďalší termín pojednávania bol určený na 25. 10. 2011. Na tomto pojednávam súd vypočul súdneho znalca a pojednávane odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania požiadaním súdnoznaleckej organizácie o vypracovanie ďalšieho znaleckého posudku.

Dňa 23. 11. 2011 žalovaný v 3. rade doručil súd dovolanie proti rozhodnutiu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/278/2011. Dňa 24. 1. 2012 bol spis predložený za účelom rozhodnutia o dovolaní Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súdu Slovenskej republiky uznesením č. k. 6 Cdo 14/2012-681 uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/278/2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 16. 5. 2012 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach na opätovné rozhodnutie o odvolaní žalovaných. KS uznesením č. k. 2 Co/153/2012-700 zo dňa 31. 5. 2012 rozhodol, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietá.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-712 zo dňa 12. 7. 2012 súd nariadil znalecké dokazovanie znalcami z odboru Zdravotníctvo a farmácia.

Dňa 25. 7. 2012 právna zástupkyňa žalobcov doručila súdu námietky proti osobám ustanovených znalcov.

Uznesením č. k. 15 C/111/2003-741 zo dňa 17. 9. 2012 súd zmenil osoby znalcov, ktorých poveril vypracovaním znaleckého posudku.

Znalci dňa 25. 1. 2013 doručili súdu znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného.

Ďalší termín pojednávania súd určil na 21. 3. 2013.

Pojednávanie určené na 21. 3. 2013 bolo odročené z dôvodu, že účastníci konania žiadali predvolať na pojednávanie znalcov, ktorí vypracovali znalecký posudok a doplniť znalecký posudok ich osobným výsluchom.

Ďalší termín pojednávania bol určený na 15. 4. 2013. Na tomto pojednávaní súd vypočul znalca MUDr. J. V. a svedka Doc. I. D. a pojednávanie odročil za účelom doplnenia dokazovania na 6. 6. 2013.

Dňa 7. 5. 2013 právny zástupca žalovaných doručil súdu námietky proti zneniu zápisnice a návrh na doplnenie zápisnice.

Dňa 13. 5. 2013 právny zástupca žalovaných doručil súdu odvolanie proti uzneseniu č. k. 15 C/111/2003-836 zo dňa 26. 4. 2013.

Na pojednávaní dňa 6. 6. 2013 súd doplnil dokazovanie výsluchom účastníkov konania a pojednávanie odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Ďalší termín pojednávania je určený na 14. 11. 2013.»

Vo vyjadrení zákonnej sudkyne, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 12. augusta 2013, sa uvádza:

„... Ja vo veci konám sústredene v záujme účastníkov podľa § 18 O. s. p. a nemôžem strániť žiadnej strane sporu, aj keď mám dnes 400 sporov nerozhodnutých (výkaz pripájam).

Znalecké dokazovanie bolo nariadené podľa pokynov Krajského súdu v Košiciach, ktorý zrušil rozsudok Okresného súdu Košice I, a to vo veci samej. Uznesením pod č. k. 15 C/111/2003-712 zo dňa 12. 7. som nariadila znalecké dokazovanie znalcami z odboru zdravotníctvo a farmácia, ale chýbajú znalci v K. a P. kraji a nie každý znalec môže v lehote 60 dní podať posudok. Uznesením pod č. k. 15 C/111/2003-741 zo dňa 17. 9. boli zmenené osoby znalcov, ktorých som poverila vypracovaním znaleckého posudku a

znalci dňa 25. 1. 2013 doručili znalecký posudok s vyúčtovaním znalečného. MUDr. V., ktorý podával znalecký posudok ako posledný, pracuje ako funkcionár na Psychiatrickej klinike v B., preto som mu vyšla v ústrety, keďže účastníci konania žiadali osobný výsluch MUDr. J. V. a termín pojednávania bol nariadený na deň 15. 4. 2013, kedy sa mohol MUDr. J. V. osobne zúčastniť pojednávania a nebol pracovne zaneprázdnený. Zároveň som vypočula ako svedka Doc. I. D., ktorého navrhli vypočuť práve žalovaní. Od 7. 5. 2013 právny zástupca žalovaných JUDr. Ch. doručil súdu námietky proti zápisnici, návrh na doplnenie zápisnice a následne proti každému procesnému úkonu súdu podával odvolania (čo je v spise).

Nie je pravdou, že žalovaný v 2. rade Š. L. je 10 rokov účastníkom konania, pretože účastníkom konania bol v čase podania žaloby jeho nebohý otec, ktorý v priebehu konania zomrel (asi v roku 2008). Je nehorázne a zarážajúce obviňovať súd z porušovania práv a požadovať finančné zadostučinenie 15 000,- Eur z porušovania práv, ktoré sám spôsobuje žalovaný v 3. rade, ako aj žalovaný v 4. rade. Žalovaný v 3. rade a ďalší žalovaní majú záujem umelo zvrátiť skutkový stav, i keď závery znaleckého dokazovania vypracovaného MUDr. V. a výpoveď súdneho znalca na pojednávaní, sú jednoznačné, pričom k nim sa už niekoľkokrát vyjadrovali...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 15 C/111/2003 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané. Na doplnenie však upresňuje, že okresný súd začal konať so sťažovateľom ako s účastníkom konania potom, ako 14. augusta 2009 zistil, že je právnym nástupcom odporcu v 2. rade, ktorý zomrel 30. marca 2009 (č. 1. 358).

Dňa 1. augusta 2013 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým reagoval na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu. Podľa jeho názoru okresný súd síce prácne vymenoval jednotlivé procesné úkony, avšak nezaoberal sa príčinami, ktoré spôsobili, že predmetné konanie trvá už 10 rokov. Sťažovateľ zároveň vyčíslil trovy svojho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom na sumu 496,70 € (pozostávajúcu z troch úkonov právnej služby, troch režijných paušálov a DPH).

Dňa 28. augusta 2013 bolo ústavnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým reagoval aj na vyjadrenie zákonnej sudkyne.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov..., ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o neplatnosť právneho úkonu tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedol, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, s čím sa ústavný súd čiastočne stotožňuje, pretože v priebehu konania bolo potrebné rozhodovať o zmene žalobného petitu, o zmene okruhu účastníkov, o predbežných opatreniach, o námietkach proti zákonnej sudkyňi a znalcom, pojednávania boli často odročované na žiadosť účastníkov zo zdravotných dôvodov, došlo k úmrtiam niektorých účastníkov, v dôsledku čoho bolo potrebné ustáliť okruh účastníkov a vo veci muselo byť niekoľkokrát nariadené aj znalecké dokazovanie, avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec.

2. Ako bolo uvedené, sťažovateľ sa stal účastníkom predmetného konania v r. 2009. Pri hodnotení druhého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že hoci bol sťažovateľ v konaní aktívny (zúčastňoval sa nariadených pojednávanií, podával návrhy na doplnenie dokazovania), aj jeho správanie prispelo k predĺženiu posudzovaného konania, pretože

viackrát využil možnosť vyplývajúcu z Občianskeho súdneho poriadku a proti rozhodnutiam okresného súdu podal opravný prostriedok.

Konkrétne išlo o:

- odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 15 C/111/2003-431 z 13. januára 2010, na základe ktorého bol uvedený rozsudok uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Co/132/2010-563 z 2. júna 2011 zrušený z dôvodu, že *„účastníci konania neboli poučení podľa ust. § 120 ods. 4 O. s. p. o povinnosti označiť všetky dôkazy a skutočnosti do ukončenia dokazovania pred súdom prvého stupňa“*, pričom jeho úlohou v ďalšom konaní bude vysporiadať sa s rozpornými závermi doteraz predložených znaleckých posudkov,

- odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15 C/111/2003-590 z 26. augusta 2011 o nariadení predbežného opatrenia, na základné ktorého bol návrh navrhovateľa na jeho vydanie uznesením krajského súdu č. k. 2 Co/153/2012-700 z 31. mája 2012 zamietnutý,

- odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15 C/111/2003-863 z 26. apríla 2013 o uložení povinnosti sťažovateľovi zložiť preddavok na trovy dokazovania, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté,

- odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15 C/111/2003-867 z 11. júna 2013 o zamietnutí návrhu sťažovateľa na doplnenie zápisnice z pojednávania konaného 15. apríla 2013, o ktorom dosiaľ nebolo rozhodnuté.

Ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Ústavný súd preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnených procesných právach osobitne nezapočítal do doby zbytočných prietahov v konaní okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci. Ako vyplýva z prehľadu procesných úkonov uvedených v I. časti tohto nálezu, predmetné konanie začalo ešte 23. septembra 2003, keď bol návrh navrhovateľa doručený okresnému

súdu, avšak dosiaľ, t. j. ani po uplynutí takmer 10 rokov, nie je o ňom meritórne rozhodnuté, a teda posudzované konanie nie je právoplatne skončené.

V súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012) ústavný súd zastáva názor, že takéto konanie prvostupňového súdu už len vzhľadom na dĺžku jeho trvania nie je potrebné osobitne vyhodnocovať takým spôsobom, že bude uvádzať jednotlivé obdobia jeho nečinnosti, resp. podrobne rozoberať jeho neefektívny, resp. nesústredený postup, pretože už len poukazom na doterajšiu dobu konania možno konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (*mutatis mutandis* I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Vychádzajúc zo samotnej dĺžky predmetného konania a z dosiaľ dosiahnutých výsledkov okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Pretože ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľa okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C/111/2003, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €, svoju požiadavku však osobitne neodôvodnil.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade predstavuje samotné vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa dostatočnú satisfakciu. S ohľadom na skutočnosti uvádzané v II. časti tohto nálezu, ako aj na to, že sťažovateľ ani neuviedol, z akých dôvodov sa priznania finančného zadosťučinenia domáha, nebol v danom prípade dôvod na takéto rozhodnutie ústavného súdu (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa trovy konania vyčíslil sumou 496,91 €, a to za tri úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť, stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade

priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právny zástupca je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 331,13 € (bod 4 výroku nálezu). Ústavný súd nepriznal právnemu zástupcovi sťažovateľa odmenu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu vzhľadom na to, že išlo o úkon zo strany ústavného súdu nevyžiadaný, ktorý nebol potrebný pre rozhodnutie o sťažnosti. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2013